

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

SARI KÖPEK (1964)

FAKİR BAYKURT (1929 – 1999)

İçindekiler

Sarı Köpek
Muslukçu
Diro
Şişman Dondurmacı
Sıradakiler
Yitik Kız
Gönül Ustası

Hakkında

“1962 yılında Amerika’da Çocuk Yazını dersi ödevi olarak *Topal Arkadaş*’la birlikte hazırlar” (Karabela 2007, 72). “*Sarı Köpek*, İmece yayınları tarafından 1964 yılında Ankara’da basılmış bir çocuk kitabıdır. Kitap Ekim 1964 ayında İmece Yayın Kooperatifi tarafından yayınlanmıştır” (Yanardağ 2005, 51). 1980 yılında Remzi Kitabevi Çocuk Dizisi tarafından yeniden basılmış ve esere altı yeni öykü daha eklenmiştir. İncelenen eser Beyazıt Devlet kütüphanesi’nde bulunmaktadır.

SARI KÖPEK

Kişiler

Abdican (Açık/Mantıklı) Anlatının çocuk başkahramanı olan Abdican bir köyde yaşamaktadır. Avcı bir babanın oğlu olan Abdican okula gönderilir. Abdican okula başlamış olmaktan çok memnundur. Okulu sever ve okulda öğrendiği şeyleri sürekli tekrar eder. Okulu hayatının merkezine yerleştirir. Oldukça canlı, heyecanlı, mutlu, dostane, girişken, meraklı ve özgüvenli bir tiptedir. Fakat aşırı heyecanı ve açıkgönüllüğü nedeniyle çevresindekileri yeterince iyi gözlemleyip analiz edemez. Bundan dolayı sarı köpek tarafından ısırılır.

İstekli Okulda öğrendiği bilgileri sürekli tekrar eder ve bundan büyük mutluluk duyar: “Okulda öğrendiklerini evde tekrarlıyordu: “A-B-C-D...A: Ana, B: Baba., Babam benim okumamı istiyor!” Merdiven başına dikilip yüksek sesle sayı sayıyordu: “Bir, iki, üç, dört... İki, dört, altı, sekiz, on...” (Baykurt 1980, 3).

Paylaşımçı Öğrendiği bilgileri başkalarıyla paylaşır: “Hişt Çomar!” dedi. “Bak, sen sayı saymayı bilmiyorsun ben biliyorum: Bir ki üç dört beş. İki, dört, altı, sekiz on...” Çomarın yanına oturdu: “Sen asker gibi yürümeyi bilmiyorsun. Ben biliyorum. Bak: Bir, ki, üç... Bir, ki, üç...” (Baykurt 1980, 4).

Coşkun “Deli mi olunur? Ben okuyacağım! Okuyup büyük adam olacağım!. Babam benim okumamı çok istiyor. Bir saat ötedeki köyün okuluna yolluyor. Babam beni çok seviyor, yaaa!..” (Baykurt 1980, 7).

Sevecen “Heeey Çomar!” diye bağırdı. “Sen sayı saymayı biliyor musun bakalım? Ben biliyorum, yaaa! Bak dinle: Bir, iki, üç, dört! Dört, altı, sekiz, on!” (Baykurt 1980, 8).

Canlı “Abdican, saya saya elini yüzünü yıkadı. Sonra çabuk çabuk bir şeyler yedi. Torbasını sırtına vurdu, evden çıktı. Koşa koşa gidecekti. Hiç oyalanmayacaktı. Geç kalmak istemiyordu” (Baykurt 1980, 11) .

Baba Abdican'ın babasıdır. Keklik, bıldırcın ve tavşan avcılığı yapar.

Anne Abdican'ın annesidir.

Çomar Abdican'ın babasının köpeğidir.

Sarı Köpek Göçmen Şakirgil'in köpeğidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Abdican'ın Okula Başlaması Köylü bir avcının oğlu olan Abdican okula başladığı için çok mutludur. Her gün evine bir saat uzaklıkta olan okula yürüyerek gitmektedir. Okula gönderildiği için babasına minnet duyan ve elinden geldiğince okumak isteyen Abdican öğrendiklerini sürekli tekrar etmektedir. Alfabeyi tekrar eder, sayıları sayar ve diğer bilgileri de tekrar eder. Babasının köpeği Çomar'a öğrendiği her şeyi öğretir. Asker yürüyüşü de öğrettiği şeylerden biridir. Çomar Abdican'ı heyecan ve mutlulukla takip eder. Ona sürekli olarak kuyruğunu sallar. Annesi onun okumaya aşırı hevesli olmasından hoşnut olsa da tepkilerini ve hareketlerini aşırı bulur.

Sarı Köpeğin Abdican'ı Isırması Okula doğru giderken Göçmen Şakirgil'in evinin önünden geçen Abdican yerde yatan sarı köpeği görür. Sarı köpeğin hiçbir şey bilmediğini fark eden Abdican bildiklerini ona da öğretmeye karar verir. Bir gün sarı köpek kendisine asker yürüyüşü öğretmeye çalışan Abdican'ı ısırır. Korkudan bayılan Abdican bir adam tarafından evine götürülür. Anne oğlunun yaralarına tuz basar ve oğlundan başına gelenleri anlatmasını ister. Oğlunun başına gelenleri öğrendiğinde sarı köpeği vurmaya niyetlenen babaya Abdican'ın yaptığı şey anlatılınca sakinleşir. Eve varan baba oğluna her köpeğe eğitim verilemeyeceğini ve her köpeğin uysal olmadığını söyler.

Temalar

Başkaldırı *Sarı Köpek* adlı çocuk öyküsünde Baykurt, yeni okula başlamış olan Abdican'ın öğrendiği her şeyi heyecan içinde başkalarına öğretmesini ve sarı köpeğe bir şeyler öğretmeye çalışırken onun tarafından ısırılmasını anlatır. Babasının köpeği Çomar, Abdican'ın anlattığı ve öğrettiği her şeyi pürdikkat dinleyip izler. Fakat sarı köpek, kendisine bir şeyler anlatmaya çalışan Abdican'ı ısırır. Babası Abdican'a her köpeğin eğitilemeyeceğini ve her köpeğin Çomar gibi uysal olmadığını söyler.

MUSLUKÇU

Kişiler

Recep Bey Demiryollarında telefon şefidir.

Kâmile Hanım Recep Bey'in eşidir. Deniz ve Kaya adlı iki çocuğu vardır.

Kaya Çiftin oğludur. 4. sınıfa gitmektedir.

Deniz Çiftin oğludur. 1. sınıfta eğitim almaktadır.

Cemile Hanım Bakıcıdır.

Hacer Kağızmanlı işçi Kemal'in eşidir.

Nesrin Arkadaştır.

Sema Abladır.

Detaylı Olay Örgüsü

Cemile'nin Deniz'e Bakıcılık Yapması Doğu'daki bir şehirde kır hayatı yaşayan Demiryolları Telefon Şefi Recep Bey batıdaki şehirlerden birine tayin olduğunda uyum sorunu yaşayıp yaşamayacağı konusunda çok endişelenmiştir. Fakat deniz kıyısında eski bir müstakil eve yerleşen

Recep Bey halinden gayet memnundur. Evin geniş bahçesi ve yeşil alanları sayesinde alışkın olduğu kır hayatının yokluğunu çekmez. Ev sahibi Almanya'da yaşayan bir işçidir. Almanya'da sermaye biriktirip evinin yerine apartman dikirtmeyi planlamışsa da bir daha ülkesine geri dönmemiştir. Evin kirası da oldukça uygundur. Fakat akıtan musluk nedeniyle Kâmile Hanım geceleri uyumakta zorlanır. Zira üçüncü çocuğuna gebedir ve doğumun yaklaşmasıyla beş günlüğüne hastaneye yatırılmasına karar verilir. Recep Bey; Kaya, Deniz ve ev işleriyle ilgilenmesi için Cemile Hanım'ı tutar.

Cemile'nin Muslukçu'ya Önyargıyla Yaklaşması 4. sınıfa giden Kaya okuldadır. Deniz ise evde oyun oynamaktadır. Cemile Hanım ev işleriyle ilgilenirken eve gelen muslukçuya arızalı musluğu gösterir. Muslukçu Deniz'e çeşitli şakalar yaptıktan sonra musluğu tamir etmeye gider. Cemile Hanım Deniz'e muslukçuların bir şeyler çalmayı huylarının olduğunu ve dolayısıyla onu gözetlemesini söyler. Muslukçunun yakınında oyun oynarken Deniz Cemile Hanım'ın muslukçularla ilgili söylediklerini ağzından geçirir. Bunun üzerine muslukçu gitar ve bağlama çaldığını söyleyerek Deniz'i hoş görür. Fakat evden çıkarken gururunun incindiğini dile getirir. Söylediklerinden utanan Cemile Hanım utanç içinde Deniz'i azarlar.

Temalar

Gurur *Muslukçu* adlı öyküde Baykurt, musluğu tamir etmek amacıyla eve gelmiş olan muslukçunun maruz kaldığı hakareti, bu hakaret karşısında gururunun nasıl incindiğini, muslukçunun yine de durumu soğukkanlılıkla karşılayışını ve yanlış anlaşılardan dolayı Cemile Hanım'ın yaşadığı utanç anlatır. Çocuklara bakıcılık yapan Cemile Hanım birinci sınıf öğrencisi olan Deniz'i muslukçunun hırsız olabileceği konusunda uyarır. Fakat Deniz Cemile Hanım'ın söylediklerini ağzından geçirir. Bunun üzerine muslukçunun gururu incinir ve Cemile Hanım derin bir utanç yaşar.

DİRO

Kişiler

<i>Dirayet (Diro)</i>	Anlatının baş anlatı kişisidir. İçeride kapanık ve mutsuz bir tiptedir.
<i>Anne</i>	Dirayet'in annesidir.
<i>Nurettin</i>	Dirayet'in babasıdır. Radyo onarımcısıdır.
<i>Fatma Yüksel</i>	İlkokul öğretmenidir.
<i>Sema</i>	Dirayet'in ablasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Sema'nın Diro'nun Saçlarını Kesmesi Annesi tarafından "tekne kazıntısı" ve kardeşleri tarafından da "mirasçı" diye çağırılan Diro aile üyelerine kızar ve özgüven kaybından dolayı her geçen gün daha fazla içeride kapanır. İlkokul Öğretmeni Fatma ebeveynleri Diro'nun psikolojik sağlığının bozulabileceği konusunda uyarır. Fakat radyo onarımcısı olan Nurettin Bey ruhbilimle ilgili dinlediği programlardan yola çıkarak muamele şekillerinin Diro'yu güçlendireceğini iddia eder. Diro ebeveynlerine ve kardeşlerine oldukça öfkeli. Anne ilkokula başlayacak olan kızını büyük kızına tıraş ettirmek ister. Kuaföre verecek parası olmayan aile Sema'dan Diro'yu tıraş etmesini ister. Saç kesiminin çok kötü olacağını düşünen Diro iyice mutsuzlaşır. Yapılan şakalarla aile üyeleri onun moralini düzeltmeye çalışır.

Mahallelilerin Saçlarını Sema'ya Kestirmeleri Tıraş olduktan sonra anne Diro'dan çöpleri atmasını ister. Saç kesiminin çok kötü olduğunu düşünen Diro ebeveynlerinin zorlamasıyla gönülsüz bir halde çöpleri atmak için dışarı çıkar. Sokakta onu gören tanıdıkları sanılanın aksine saç kesimini çok beğenir. Fatma Yüksel de Diro'nun saç modelini çok sever ve nerede tıraş olduğunu sorar. Sema'nın on beş lira karşılığında saç kestirip öğrenince onların evine gidip saçını kestirmek ister. Daha ucuza tıraş olma fırsatı yakalayan mahalleliler Diroların evine akın eder.

Temalar

Aile *Diro* adlı öyküde Baykurt, İzmir'in Bornova ilçesinde ikamet eden yoksul bir ailede büyüyen *Diro*'nun aile üyeleri tarafından horgörüldüğünü düşünerek nasıl içine kapandığını ve mutsuz olduğunu anlatır. İlkokul öğretmeni Fatma Yüksel aile üyelerini *Diro*'nun psikolojisinin bozulabileceği konusunda uyarır. Fakat *Diro*'nun babası Nurettin baskı altında kalan kızının büyüdükçe güçleneceğini düşünür. Aynı zamanda saç tıraş etme konusundaki yeteneğiyle ön plana çıkan Sema, mahallelileri ucuz fiyattan tıraş eder. Saç tıraşı beğenilen *Diro* mutlu olur ve kendine güvenmeye başlar.

ŞİŞMAN DONDURMACI

Kişiler

<i>Zaralı Osman</i>	Anlatının baş anlatı kişisi köyden kente göç etmiş bir köylüdür.
<i>Sultan</i>	<i>Zaralı Osman</i> 'in eşidir.
<i>Sefer</i>	Yirmi dört yaşında olan bir dondurmacıdır.
<i>Ali</i>	<i>Osman</i> 'in köyden kente iş bulmak için gelen halasının oğludur.
<i>Şişman Dondurmacı</i>	Şişmanlığı nedeniyle çok meşhur olan bir dondurmacıdır.
<i>İbrahim</i>	Bir köylüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Köylülerin Kente İş Aramaya Gelmeleri Seçim döneminde bir milletvekili tarafından kendilerine iş bulunacağı konusunda söz almış olan üç köylü, sekiz yıl önce Hüseyin Gazi bayırındaki gecekonduya yerleşmiş olan *Zaralı Osman*'in yanına gelmişlerdir. Üç köylü ilk önce belediyede iş arayacak ve olmazsa inşaatlara başvuracaktır. Aradan günler geçmiş olmasına rağmen milletvekilinden hiçbir cevap alamamışlardır. At kestaneleri, çamlar ve ıhlamur ağaçlarıyla kaplı parkta bir yaz günü gezinen karakterler parktan çıktıktan sonra Luna Park'a doğru ilerlerler. Yaz sıcaklarından ve şehrin bunaltıcı havasından kurtulmak isteyen herkes parka akın etmiştir. Dondurmacıların olduğu yere gelen karakterler dondurma yemeye karar verirler.

Köylülerin Şişman Dondurmacıdan Dondurma Yemeleri Sekiz yıl önce kente göç ettiğinde şişman dondurmacının dondurmasını yemiş olan *Osman* onun dondurmaya kattığı hileleri ve dondurmanın lezzetsizliğini bilir. Fakat yirmi dört yaşında olmasına rağmen iki yüz yirmi kilogram olan şişman dondurmacı herkesin ilgisini çeker. Müşteriler şişman dondurmacıyla alay ederler. Fakat şişman dondurmacı onlara herhangi bir karşılık vermez. Şişman dondurmacının hemen karşısında dondurma dükkanı işleten *Sefer*'in dondurmasını çok beğenen, onun kaliteli dondurma yaptığını ve birçok ustanın yanında çalıştığını bilen *Osman* arkadaşlarını ona götürür. Bir liralık dondurmalar alırlar. Şişman dondurmacının önündeki müşteri kuyruğuna ve bütün uyarılarına rağmen hala oğlunun onun dondurmasından yemek istemesine öfkelenir. Fakat ona bir şey demez.

Temalar

İtibar *Şişman Dondurmacı* adlı öyküde Baykurt, lezzetsiz, kalitesiz ve hileli dondurma yapmasına rağmen şişmanlığı sayesinde oldukça ünlü olan bir dondurmacının elde etmiş olduğu mantıksız ve haksız itibarı anlatır. *Zaralı Osman* köyden kente iş bulmak umuduyla gelen hemşerilerine dondurma yedirmek ister. *Osman* onları has ve lezzetli dondurma yapan *Sefer*'in dükkanına götürmek ister. Fakat köylüler önünde müşteri kuyruğu olan ve sıkça duydukları şişman dondurmacının dondurmasından yemek isterler.

SIRADAKİLER

Kişiler

<i>İzzet</i>	Anlatının başkahramanı bir üniversite öğrencisidir.
<i>Cemile</i>	<i>İzzet</i> 'in dokuz yaşındaki kız kardeşidir.

Tuğrul Bey Doktordur.

Kâmil Bey Anlatının kötücül kişisi pipo içen bir fabrikatördür.

Tuncer Kâmil Bey'in oğludur.

İşgören Dr. Tuğrul Bey'in yardımcısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hastaların Yaşadıkları Sıkıntılar Üniversitede öğrenci olan İzzet dokuz yaşındaki kız kardeşi Cemile'yi Devlet Hastanesi'ne getirmiştir. Hastanedeki polikliniklerin doktor odalarının önünde uzun sıralar vardır. Muayene süreleri çok kısadır. Bazı hastalar muayene haricinde bazı testler de yaptırırlar. Diğer hastalar gibi dahiliye kliniğinde doktor odasının önünde sıralarını beklemektedirler. İşgören sırası gelen hastaları muayenehaneye kabul etmektedir. Sıra bekledikleri sırada Cemile İzzet'e bazı sorular sorar. Hastalarsa paralarının olmuş olması durumunda özel hastaneye gitmiş olacaklarını ve boş yere çile çekmek zorunda kalmamış olacaklarını söylerler.

İzzet'le Kâmil Bey'in Çatışması Bir süre sonra iyi giyimli olan ve pipo içen Kâmil Bey oğlu Tuncer'le birlikte odanın önüne gelir. İşgörene bir kart verir ve onu Dr. Tuğrul Bey'e iletmesini söyler. Kartın iletilmesinin hemen ardından Tuğrul Bey Kâmil Bey'le oğlunu odasına kabul eder. Yarım saat sonra baba oğul kahkahalar atarak odadan çıkarlar. Cemile İzzet'e babayla oğlun hastaların önüne geçtiğini, başkalarının hakkına girdiklerini ve hiç kimsenin bu duruma ses çıkarmadığını söyler. Fakat İzzet Kâmil Bey'in yaptığı haksızlığı yüzüne vurup hakkını aramaya başlar. Kâmil Bey'le İzzet kendi aralarında sürtüşürken diğer hastalar da bir süre sonra bitkinliklerinden sıyrılıp Kâmil Bey'in karşısında dururlar. Karşısındaki kalabalıkla baş edemeyeceğini bilen Kâmil Bey siner ve sessizce hastaneden ayrılır. Ardından hastalar yeniden sıraya girerler.

Temalar

Dayanışma *Sıradakiler* adlı öyküde Baykurt, kurgusal bir anlatı ve simgesel bir olay üzerinden sınıf çatışmasını anlatmaktadır. Üniversite öğrencisi İzzet küçük kız kardeşi Cemile'yi hastaneye getirmiş ve doktorun önünde sırasını beklemektedir. Fakat sonradan gelen fabrikatör Kâmil Bey herkesin önüne geçer ve içeride herkesten çok kalır. Maruz kalınan haksızlık karşısında hakkını arayan İzzet'i gören sıradakiler onunla dayanışırlar. Böylece Kâmil Bey sindirilir ve hastaneyi terk etmesi sağlanır.

YİTİK KIZ

Kişiler

Şermin (Duygusal) Milâslı Necibe'nin kızı olan Şermin dört yaşındadır. Annesinin memleketi olan Milâs'tan otobüse binerek Kırklareli'ne gidecekken otogarda kaybolur. Annesini kaybeden Şermin, erkeklerle ilgili dinlediği kötü olaylardan dolayı korkuya kapılır ve bir köşeye siner. Annesi tarafından bulunmayı umar. Kendisine yardım eli uzatan erkeklerden yardım kabul etmez. Zira annesi tarafından kendisine yapılmış olan uyarıları fazlasıyla dikkate alır. Yazar tarafından dört yaşındaki bir çocuğun zeka yapısı ve psikolojisi oldukça başarılı bir şekilde yansıtılmıştır.

Korkak "Şermin çevresine kocaman gözlerle bakıyor, "Bunlay dağ adamlay! Giyşileyi nasıl? Kocaman şakallayı vay. Sesimi çıkayısam alıp götürüyüyle" (Baykurt 1980, 53-54).

Endişeli "Buraya nereden, nasıl gelmişti, iyice bilemiyordu. Şimdi annesi çıkar gelirdi. Mutlaka bulurdu" (Baykurt 1980, 54).

İyimser "Biletlemişi alıp geliy anneciğim. Gideyiş gideyiş, bu gece Akşayay'da Neymin halalayda yatayış. Yayın yeniden çıkayış yola" (Baykurt 1980, 54).

Sitemkâr "Piş adamlay inşanı itiyoylay! Kadınlay geçeyken yol veymiyoylay! Piş adamlay inşanı ezecekley..." (Baykurt 1980, 54).

İnatçı Kendisine yardım etmek isteyen çalışandan yardım almak istemez: “Hayı! Ben gelmem! Piş...” 14.30 Foça yolcuları bakıştılar. “Hiç bile gelmem! Piş...” (Baykurt 1980, 62).

Milâslı Necibe Anlatının başkarakteri olan Necibe evlidir ve çocukları vardır. Memleketinden Kırklareli’ndeki evine gitmektedir. Otobüsü kaçırmak istemediği için panik halinde hareket eder. Evliliğinden ve çocuklarından oldukça memnundur. Fakat kızını korumak amacıyla onu adeta bir erkek düşmanına çevirmiştir. Kızını erkeklerin başrol oynadığı kötü olaylar anlatarak korkutmuştur. Otogarda kızını kaybetmesi üzerine onu bulamama ve eşi tarafından öldürülme düşüncesiyle dehşete kapılır.

Kerim Denizli’deki bir dağ köyündendir. Side otobüslerinde şoförlük yapmaktadır.

Salim Firma yazıhanesinde yazıcıdır.

Garaj Müdürü Otogarın yöneticisidir.

Sarı Mustafa Antalyalı bir şofördür.

Dündar Şoför yamağıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Necibe’nin Şermin’i Kaybetmesi Çok sıcak bir günde İzmir Garajı’na dört yaşındaki kızıyla gelmiş olan Milâslı Necibe, ilk önce otobüsle İstanbul’a ve oradan da Kırklareli’ne gidecektir. Kırklareli’ne tayin edilen eşi nedeniyle çocuklarıyla birlikte oraya yerleşmek zorunda kalmıştır. Kalabalıkların arasından sıyrılarak ve terle toza batarak Doğan Otobüsleri yazıhanesine gitmeye çalışan Necibe otobüse zamanında binmek ister. Fakat etrafına baktığında kızını kaybettiğini anlar ve endişeye kapılır. Kalabalığı annesi kadar hızlı bir şekilde aşamamış olan Şermin geride kalmış ve annesini kaybedince bir köşeye sinmiştir. Annesi tarafından hiçbir erkeğe, özellikle sakallılara, güvenmemesi konusunda uyarılmış olan Şermin hiçbir erkeğin sözüne inanmaması ve onlara güvenmemesi gerektiğini kendine telkin eder. Aksi halde dağa kaldırılacağını düşünür.

Şermin’in Erkekler Tarafından Bulunması Kızını kaybetmiş olmanın verdiği dehşet ve eşi tarafından öldürüleceği düşüncesi Necibe’yi ağlatır. Side otobüslerinde çalışan ve Denizli’deki bir dağ köyünden olan Şoför Kerim Necibe’yi görür ve durumu öğrenmesi üzerine yazıhaneye gidilir. Yazıcı Salim ikiliyi Garaj Müdürüne yönlendirir. Garaj Müdürü anons yaparak şoförlerden kızı bulmalarını ister. Antalyalı Sarı Mustafa’nın yamağı Dündar Şermin’i bulur. Şermin’in ona güvenmemesi üzerine Necibe kızının yanına götürülür. Anneyle kızı birbirine kavuşur.

Temalar

Korku *Yitik Kız* adlı öyküde Baykurt, memleketinden Kırklareli’ndeki evine dönerken kızını otogarda kaybeden Necibe’nin ve annesini kaybeden Şermin’in yaşadıkları korkuyu anlatır. Otobüsü kaçırmamak için acele eden Necibe telaştan kızını kaybeder. Annesinin izini kaybetmiş olan Şermin de bir köşeye sinmiştir. Annesinin erkeklerle ilgili anlattığı kötü hikâyelerin etkisinde kalan Şermin, onlara inanmama ve güvenmeme konusunda sürekli olarak kendini telkin eder. Fakat sonunda otogarda çalışan erkek işçiler sayesinde birbirlerine kavuşurlar.

GÖNÜL USTASI

Kişiler

Hacı (Sosyal/Mantıklı) Anlatının başkahramanı olan Hacı, Ankara’da sazı ve sözüyle nam salmıştır. Bestelemiş olduğu türküler ve yaptığı uyarlamalar sayesinde ününü kısa sürede bütün İç Anadolu’ya duyurur. Hiç kimseyi kırmadan herkesin düğününe gücü yettiğince gitmeye çalışır. Mavi bez kılıflı sazıyla herkesin gönlünü kazanır. Tokgözlüdür. Düğünlerde gösterdiği emek karşılığında hiçbir şey beklemez. Fakat insanların ikramlarını ve verdikleri ücretleri de geri çevirmez. Hacı Anadolu’nun tipik aşıklarından biridir ve bir gönül insanıdır.

İlkeli “Sevmeyen evlenenlerin düğünlerine gitmiyordu. Böyle düğünlere gidip sazın tellerini sızlatmıyordu” (Baykurt 1980, 64).

Tokgözlü "Bazı sazı görenler Hacı'nın ne alçakgönüllü bir insan olduğunu anlıyorlardı. Süslü püslü sazlardan değildi Hacı'nın sazı" (Baykurt 1980, 64).

Saygın "Hacı'nın gittiği düğünlerin tadı bambaşkadır. Davul zurna köy içinde durmadan çalar. Alayın önünde delikanlılar, ardında çocuklar, oğlan evinden kız evine şunu getirirler, bunu götürürler, yaşlı başlılar bir odada Hacı'nın sazını dinlerler" (Baykurt 1980, 66).

Sevilen "Evcili Küçük İsmail'le karısı Ümmü Güssün, Hacı'ya deli gibi hayrandılar. Hele İsmail, "Bayılıyorum, ölüyorum şu adama!" diyordu" (Baykurt 1980, 69).

Duyarlı "Hacı, elini Küçük İsmail'in omzuna koydu, tıp tıp etti: "Para istemez.. Gençlerin mutluluğuna küçük bir katkı olsun. Gönlümlle geldim, gönlümlle çaldım, hoşçakalın..." dedi. Kar kaplı ovanın ortasından, geldiği gibi yürüdü gitti" (Baykurt 1980, 77).

Harun Efendi İdealist bir sağlıkcıdır.

Küçük İsmail Evcili köyündendir. Oğlu Mahmut'u evlendirmek isteyen bir babadır.

Ümmü Güssün Evcili köyündendir. Oğlu Mahmut'u evlendirmek isteyen bir annedir.

Mahmut Küçük İsmail'le Ümmü Güssün çiftinin oğludur. Evlenmek istemektedir.

Kayıllı Haydar Ankara Cezaevi'nin 8'inci koğuşundaki bir mahkûmdur.

Yaşar Çetin Mehmet'in oğludur. Maddi sıkıntılar nedeniyle evlenememiştir.

Detaylı Olay Örgüsü

Hacı'nın Sazı ve Sözüyle Nam Salması Mavi bez kılıflı sazıyla çalmış olduğu türküler sayesinde Hacı, Ankara'daki her köy tarafından tanındıktan sonra ünü bütün İç Anadolu'ya yayılmıştır. Binlerce düğüne katılmış ve saz çalıp türkü söylemiş olan Hacı yalnızca severek evlenenlerin düğünlerine gider. Aile zoruyla evlenenlerin düğününde saz çalıp türkü söylemeyi doğru bulmaz. Hacı'yı düğüne çağırmak köylüler arasındaki en önemli prestij göstergisidir. Onun gelmediği düğünde yeterince eğlenilmez ve insanlar memnuniyetsiz olurlar. Fakat Hacı köylüleri varıl ve yoksul olarak ayırmadan herkesin düğününe gücü yettiğinde gitmeye çalır.

Mahmut'un Düğünü Oğulları Mahmut'u evlendirmek isteyen Küçük İsmail'le Ümmü Güssün çifti birikim yapmaktadır. Fakat yeterli paranın kısa sürede biriktiremeyeceğini bildiklerinden Mahmut'un askere gitmesini önerirler. Aradan altı ay geçer. Hacı'nın düğünde çalıp söylemesi için yeterince para toplayamamış olan aile mahalle baskısına maruz kalır. Evcililerin düğünün ne zaman yapılacağı sorusunu yanıtız bırakırlar. En sonunda Hacı'yı çağırmadan düğünün yapılmasına karar verilir. Düğün başlar ancak Hacı'nın yokluğu hemen hissedilir. Düğünün ilerleyen vakitlerinde karda yürüyerek ilerleyen biri görünür. Gelen kişinin Hacı olduğu anlaşılır ve sazı da yanındadır. Hacı Mahmut'un düğününde çalıp söyler. Düğüne çağırılmadığı için nazikçe sitem eder. Düğünün sonunda davetliler memnun bir halde ayrılırlar. Küçük İsmail Hacı'ya para vermek ister. Fakat Hacı düğüne kendi isteğiyle geldiğini, Mahmut'a borçlu olduğunu söyleyerek verilmek istenen parayı kabul etmez. Yeni evlere mutluluklar dileyip yürüyerek evinin yolunu tutar.

Temalar

Umursama Gönül Ustası adlı öyküde Baykurt, çalıp söylediği türküler ve erdemli karakteri sayesinde herkesin sevgisini kazanan Hacı'nın öyküsünü anlatır. Küçük İsmail-Ümmü Güssün çifti oğulları Mahmut'u evlendirmek isterler. Fakat düğünlerin olmazsa olmaz kişisi olan Hacı'ya saz çalıp türkü söyletecek parayı bir türlü bir denkleştiremezler. Bunun üzerine Hacı olmadan bir düğün yapılmasına karar verilir. Fakat Hacı uzun yolları yürüyerek aşarak düğüne gelir ve sevip saydığı aile için hiçbir karşılık beklemeden çalıp söyler.

Kaynakça

Baykurt, Fakir. *Sarı Köpek*. II. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1980.

Değirmenci, Mahmut. *Çocuk Hikâyesi ve Fakir Baykurt'un Çocuk Hikâyeciliğine Katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya: T.C. İnönü Üniversitesi, 2010.

Karabela, Sevim. *Fakir Baykurt (Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme)*. Doktora Tezi, Ankara: T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, 2007.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikâye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: T.C. İnönü Üniversitesi, 2005.